

Prager, A: Geschichte der U. S. P. D. Entstehung und Entwicklung der Unabhängigen sozialdemokratischen Partei Deutschlands 1922 *

Τὸ ἄνω σπουδαίων ιστορικῶν ἔργων ἀποτελεῖ ἀντικειμενικὴν ἐξιστῶρσιν τῆς συστάσεως τοῦ ἀνεξαρτήτου γερμανικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, εἶναι δὲ γραμμένον τόσον ἀπροκαταλήπτως, ὅσον εἶναι τοῦτο δυνατόν εἰς τὸν ἐξωτερικόν τὰς γνώμας τοῦ ἀνθρώπου. Ἄνευ πάθους κατὰ τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ἀλλὰ καὶ ἀνευ τυφλοῦ φανατισμοῦ πρὸς τὴν ἰδίαν του μερίδα, ἀναπαριστᾷ ὁ Prager τὰ γεγονότα μὲ διαύγειαν, ἐπιτυχῆ ἀπόδοσιν, βραχύτητα καὶ ζωηρότητα. Ὅχι δὲ μόνον δὲν ἐξυμνεῖ τυφλῶς τὴν μερίδα του ὁ συγγραφεὺς, ἀλλὰ καὶ μὲ θάρρος καθιστᾷ αὐτὴν προσεκτικὴν ἐπὶ τούτων ἢ ἐκείνων τῶν σφαλμάτων της. Μέγα μέρος τοῦ βιβλίου καταλαμβάνει φυσικῶς ἡ ἐξιστῶρσις τῶν συμβάντων εἰς τὸ γερμανικὸν σοσιαλιστικὸν δημοκρατικὸν κόμμα διαρκούντος τοῦ πολέμου, καθὼς καὶ ἡ στάσις τῶν ἐπιτιμητῶν τῶν συμβάντων τούτων, τῶν Haase, Ledebour κλπ. μέχρι τοῦ σημείου καθὼς ἐπῆλθε τελεία πλέον διάστασις. Δὲν παραλείπει οὗτος νὰ εἰρωνευθῆ τοὺς «ἐπαναστατικούς ἀερανθρώπους» (revolutionären Luftmenschen), οἱ ὅποιοι λησμονοῦντες ὅλον τὸν διαρρέυσαντα βίον τοῦ γερμανικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος συντελοῦσαν εἰς τὸ νὰ ἐπισκιασθῶσιν αἱ ἡπ' αὐτοῦ μέχρι σήμερον παρασχεθεῖσαι διηρησαίαι. Οὐσιαστικὸς καὶ ἐπιτυχῆς εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν Ebert, Scheidemann, Winnig καὶ Noske. Περὶ τοῦ Liebknecht λέγει ὁ Prager, ὅτι ἡ πολιτικὴ του ἔφερε χαρακτῆρα μᾶλλον ψευδεπαναστατικὸν παρά ὀργανωτικὸν τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Τὸ νέον ἀνεξάρτητον γερμανικὸν σοσιαλιστικὸν κόμμα ἀνέμενον ἀμέσως βαρεῖς ἀγῶνες. Οἱ Σπαρτακισταὶ ἀνεπήδησαν καὶ εἰς τὸ Συνέδριον τοῦ κόμματος ἐν Κάλλλη ἀπεχωρίσθησαν οἱ Νεοκομμουνισταί. Μετὰ τῆς αὐτῆς ἀξιολόγου ἀντικειμενικότητος ἀναλύει ὁ Prager τὰς διαφόρους κατευθύνσεις εἰς τὸ κόμμα του, ἡ δὲ ἀνάπτυξις καὶ ἐξέλιξις τῆς μερίδος του παρ' ὅλας τὰς δυσχερείαις ταύταις, παρέχει εἰς αὐτὸν βέβαια δικαίως τὴν ἐλπίδα πρὸς πλήρη ἐλπίδων μέλλον.

Karl Fischer
Δ. Κ.

Ἐκθέσεις τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Γενικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ἱσολογισμοῦ τοῦ 1921. Ἐν Ἀθήναις 1922.

Ἡ ἐκθεσις αὕτη συνταχθεῖσα καὶ ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἰδρύματος Σ. Λοβέρδου εἰς τοὺς μετόχους τῆς Γενικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος τῆ 14 Μαρτίου 1922, ἀποτελεῖ παρὰ τὸν μετριοφρονα τίτλον της, συνολικὴν ἐπισκόπησιν τῆς ὅλης οικονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1921. Τοιαύτας συνοπτικὰς ἐκθέσεις τῆς οικονομικῆς καταστάσεως δημοσιεύουσιν ἀλλαγῶν τὰ ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια, λεπτομερέστερον μὲν διὰ τὴν τοπικὴν περιφέρειάν τὴν γενικώτερον δὲ διὰ τὴν ὅλην ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Ἐν προκειμένῳ ὅμως, ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν τῆς Γενικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, δηλαδή πρὸ παντός ἡ ἴδρυσις καὶ ὀργάνωσις ἄλλων ἀνωνύμων ἐταιριῶν πρὸς ἐκτελέσειν ἔργων γεωργικῶν, βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν, μεταλλευτικῶν καὶ τεχνικῶν ἀναγκάζει αὐτὴν νὰ παρακολουθῆ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ὅλης ἑλληνικῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ νὰ λογοδοτῆ δι' αὐτὴν ὁλόκληρον πρὸς τοὺς μετόχους της. Τούτου ἕνεκα θεωρῶ

* Die Welt am Montag 27 Μαρτίου 1922.

οἰκισμὸν νὰ ἀποδώσω ἐνταῦθα τὰς γενικὰς γραμμάς τῆς ἐκθέσεως ταύτης πρὸς εὐρύτεραν γνώσιν των, τοσοῦτο μᾶλλον, καθόσον, ἐγὼ τοῦλάχιστον, δὲν συνήτησα ἀκόμη τοιαύτην τινα ἐπίσημον γενικὴν ἐπισκόπησιν τῆς ὅλης ἐθνικῆς οἰκονομίας μας κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Διὰ τὴν διεθνή ἀγορὴν χαρακτηρίζει ὁ Σ. Λοβέρδος τὸ ἔτος 1921 ὡς τὸ οικονομικῶς χειρότερον ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ πολέμου. Πτώσις τῶν τιμῶν τῶν ἐμπορευμάτων, περιορισμὸς τῶν κερδῶν, μείωσις τῆς παραγωγῆς προσεκάλεσαν μεγάλην διεθνή ἀνεργίαν. Ἦδη ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τοῦ 1920 ἤρχισεν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ τὸ κύμα τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν ἀρκετὰ ὀρμητικόν, ὥστε νὰ ἀτελέσθωσι τέλη τοῦ 1921 ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ αἱ τιμαὶ ἀπὸ 325 ο.ο. (αὔξησιν πολεμικῆν) εἰς 175 ο.ο., ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ ἀπὸ 250 ο.ο. εἰς 125 ο.ο. Πάντως τὸ 1922 προβλέπεται ἠορινότερον, διότι τὰ συνετελεσθέντα οικονομικὰ καὶ πολιτικὰ γεγονότα, ὡς ἡ ἀπορρόφισις τῶν παλαιότερων ἀποθεμάτων, ἡ διευθέτησις τοῦ Ἰρλανδικοῦ ζητήματος καὶ ἡ ναυτικὴ συμφωνία τῆς Οὐασινγκτῶνος παρέχουσιν ἐλπίδας πρὸς τοῦτο.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ διεθνoῦς ἀπόψεως. Διὰ τὴν Ἑλλάδα δὲ ἡ γεωργικὴ παραγωγή ὑπελείφθη εἰς τινα εἶδη (Καπνός) τῆς τοῦ προηγουμένου ἔτους, μέχρι 50 ο.ο. Μόνον ἡ σταφίς ἀπέδωσε μεγαλύτεραν ἐσοδείαν κατὰ 30 ἑκατομμύρια ἐντὶ λίτρας, ἤτοι 250 ἔναντι 220 ἑκατ. τῷ 1920.

Τὴν κατὰ προσέγγισιν παραγωγήν καὶ ἀξίαν τῶν γεωργικῶν προϊόντων τῆς Παιλαίας καὶ Νέας Ἑλλάδος, πλην τῆς Θράκης ὑπολογίζει ὁ Σ. Λοβέρδος ὡς κατωτέρω.

Γεωργικὰ προϊόντα	Παραγωγή εἰς χιλιάγραμμα	Ἀξία εἰς Δραχμάς
Σιτηρά	630 ἑκατομμ.	700 ἑκατομμ.
Καπνός	25 "	352 "
Σταφίς	128 "	375 "
Ἐλαιον	40 "	250 "
Ὀἶνοι	260 "	450 "
Ὅσπρια	40 "	70 "
Γεώμηλα καὶ λαχανικά	130 "	65 "
Ζωοτροφικὰ φυτά	80 "	40 "
Σῆκα	8 "	24 "
Χαρούπια καὶ βελανίδια		6 "
Διάφορα: ἐσπεριδοειδή, συσάμιον, κηρός, μέλι κλπ.		40 "
		2.372

Ἡ ἐξόρυξις λυγνιτῶν κατὰ τὸ 1921 ἀνήλθεν εἰς 120 χιλιάδας τόννους, μειωμένη ἐν σχέσει πρὸς τὰ προηγουμένα ἔτη, ἡ δὲ εἰσαγωγή γαιάνθρακος ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1921 εἰς 375 χιλιάδας τόννους. Σιδήρος ἐξωρύχθη εἰς ποσότητα 45 χιλιάδων τόννων, σιδηρορυτίης Κασσάνδρας εἰς 44,800, εἰς μικροτέρας δὲ ποσότητας ἄλλα τινὰ μεταλλεύματα ὡς μόλυβδος, ψευδάργυρος κλπ.

Ἡ βιομηχανικὴ κίνησις καὶ ἀπόδοσις ἦτο ἐντονωτέρα καὶ μεγαλυτέρα τῆς τοῦ 1920. Μὲ ὑψημένην παραγωγήν εἰργάσθησαν τὰ κλωστήρια, τὰ οἰνοπνευματοποιεῖα, τὰ χημικὰ λιπάσματα, τὰ τοιμεντοποιεῖα, ἐλαιουργεῖα κλπ. Μόνον τὸ μηχανουργεῖα ἠδράνησαν κάπως, ἕνεκα τῆς κρίσεως τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας.

Εἰδησίην ἐπίδρασιν διὰ τὴν βιομηχανίαν εἶχεν ἡ ὑψωσις τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος, ἡ ὅποια ἐπίδραξ προστατευτικῶς οὕτως εἰπεῖν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας. Νεαί τινὲς βιομηχαναίαι ἰδρῶθησαν καὶ παλαιαὶ συνεπληρώθησαν.

Ἡδη ἔχομεν ἑλληνικὴν ἀσφυρίην καὶ ἡ θελουργία σπουδαίως προώδευσεν.

Ὁ Σ. Λοβέρδος προβλέπει καὶ συνιστᾷ ἐν τέλει τὴν συγχώνευσιν ὁμοειδῶν βιομηχανιῶν, διότι μόνον εἰς τὴν μεγάλην καὶ συνδυασμένην ἐκμετάλλευσιν ἀνήκει τὸ μέλλον, ἔνεκα τῆς τελειότερας συγκροτήσεως καὶ οικονομικωτέρας ἀποδόσεώς της. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὅλαι αἱ μεταπολεμικαὶ προηγήμεναι οικονομίαι προσπαθοῦσι νὰ ἐφαρμόσωσιν εἰς ὅσῳ τὸ δυνατόν εὐρύτεραν κλίμακα. Ὑπάρχει δηλαδὴ ἡ τάσις τῆς καθ' ἑνιαῖον τρόπον ρυθμίσεως κλάδου τινὸς τῆς βιομηχανίας καθ' ἅπασαν τὴν χώραν.

Ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία διέρχεται κρίσιν καὶ ἔνεκα τῆς ὑποτιμήσεως τῶν ναύλων καὶ ἔνεκα τοῦ περιορισμοῦ τῆς κινήσεως τῶν τε ἐμπορευμάτων καὶ τῶν μεταναστῶν. Ἡ εἰς τόννον χωρητικότης τῆς ἀτμήρους ἐμπορικῆς μας ναυτιλίας ἠλαττώθη σημαντικῶς. Ἐνῶ δὲ τῷ 1914 ἀνήρχετο εἰς 830 χιλιάδας τόννους κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1921 μόλις ἔφθανε τὰς 600 χιλιάδας, καὶ ἂν συνυπολογίσωμεν τὰ ταξειδεύοντα μὲ προσωρινὰ ἔγγραφα πλοῖα τὰς 700 χιλιάδας. Ἀλλὰ καὶ τὸ ποῖόν της εἶναι ἄρκετὰ κατώτερον διότι τὰ νέα καὶ καλῆς κατασκευῆς πλοῖα ἀνέρχονται μόνον εἰς 200 χιλιάδας τόννων περίπου. Ἡ ἱστιοφόρος ναυτιλία παρέμεινεν ἡ αὐτὴ, ἀνεληθούσα ἀπὸ 135 χιλιάδας τόννων τῷ 1914 εἰς 142 τῷ 1921.

Τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον ἐσημείωσε σημαντικὴν ἐλάττωσιν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν. Ἡ εἰσαγωγὴ τῶν κυριωτέρων εἰδῶν ἀνήλθε τὸ 1921 εἰς:

	Τόννοι	Ἀξία εἰς ἀγγλικὰς λίρας
Σίτος	365.721	4.900.000
Ζάχαρις	25.000	600.000
Ὄρουζα	18.000	450.000
Γαϊνθρακες	375.900	850.000
Καφὲς	3.500	280.000
Βάμβαξ	2.700	200.000
Ἐν ὅλῳ Λίρας Ἀγγλίας		7.280.000

Ἡ εἰς ὑφάσματα εἰσαγωγὴ, ἀνερχομένη καὶ αὐτὴ εἰς 2 περίπου ἑκατομμύρια λίρας ἑτησίως, περιορίσθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἔνεκα τοῦ ὑπάρχοντος ἀποθέματος.

Δι' ἀναντιρρήτων ἐπιχειρημάτων ὁ Σ. Λοβέρδος τονίζει εἴτα τὴν ἀνάγκην τῆς εἰς σιτηρὰ σὺνταρκείας τῆς χώρας, χαρακτηρίζων τὴν ἀνεπάρκειαν ταύτην ὡς καθαυτὸ ὑποτέλειαν. Ἡ σημερινὴ παραγωγὴ σιτηρῶν ἀνερχομένη εἰς τὴν παλαιὰν καὶ νέαν Ἑλλάδα (πλὴν τῆς Θράκης οὐσῆς αὐτάρχους) εἰς 700 χιλιάδας τόννους περίπου, δύναται, εὐκόλως ἐντεινομένη, νὰ παράσχω εἰς ἡμᾶς καὶ τοὺς ἐλλείποντας 300—350 χιλιάδας τόννους.

Καὶ ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἔγχωριου λυγνίτου μετὰ μικρᾶς ἀναλογίας γαιανθράκων ἔδωσεν ἄριστα ἀποτελέσματα εἰς τοὺς σιδηροδρόμους, οὕτως ὥστε ἡ ἐν εὐρύτερα κλίμακι καὶ διὰ τελειωτέρων μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων ἐξόρυξις τοῦ λυγνίτου, δὲ περιορίζε σπουδαίως καὶ τὸ δεύτερον κατὰ μέγεθος κονδύλιον τοῦτο τῆς εἰσαγωγῆς.

Αἱ σκέψεις αὗται τοῦ διευθυντοῦ τῆς Γενικῆς Τραπεζῆς δὲν περιορίσθησαν μόνον εἰς τὴν θεωρίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπεκρυσταλλώθησαν εἰς ὠρισμένην μεγάλην πρακτικὴν ἐπιχείρησιν, εἰς τὴν ἴδρυσιν δηλαδὴ «Ἀνωνύμου Ἐταιρείας ἐκμεταλλεύσεως τῶν Νέων Χωρῶν» μὲ κεφάλαιον 10 ἑκατ. Ἐννοεῖται ὅτι, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοιαύτης τινὸς ἑταιρείας πρέπει νὰ προηγηθῶν αἱ

ἀπαραιτήτως κυβερνητικαὶ παραχωρήσεις καθὼς καὶ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀναγκαία πολιτικὴ διαύγεια τῆς ἀτμοσφαιράς.

Καὶ ἐρχόμεθα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν συναλλάγμα, τὸ τόσον συγχλονίζον σήμαρον κατὰ χώραν ζήτημα.

Τὸ ἐξωτερικὸν συναλλάγμα κατὰ τὸ ὑπόλογον ἔτος, ἐπαρουσίασε σημαντικὴν ὑψωσιν εἰς βάρος τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀνάγει ὁ Σ. Λοβέρδος εἰς τὴν ἐμπόλεμον κατάστασιν. Εἰς τὰς ἐκ ταύτης δαπάνας ὀφείλεται βέβαια τοῦτο, κατὰ πρῶτον λόγον, ἐν τούτοις, τὸ κακὸν θὰ περιορίζετο πως, εἰν εἶχεν ἀρθῆ ὁ οικονομικὸς ἀποκλεισμός, ὁ διὰ τῆς ἀγνώστου εἰσέτι εἰς τὸ πολὺ κοινὸν οικονομικῆς διακοινώσεως τῶν δυνάμεων (1920) ἐπιβληθείς. Κατεφύγαμεν λοιπὸν εἰς τὸ Συνδικάτον τῶν Τραπεζῶν, τὸ ὁποῖον ὁ Σ. Λοβέρδος, παρὰ τὴν ἀγαθὴν ἐπίδρασιν τὴν ὁποίαν ἤσκησε, θέλει, «ὡς ὄργανισμὸν διὰ βιαίας συρροῆς περιστάσεων ἐκτὸς τῆς φυσιολογικῆς ἐξελίξεως δημιουργηθέντα», νὰ ἴδῃ ἐγκαίρως παραμεριζόμενον.

Ἡ τιμὴ τοῦ συναλλάγματος μέχρις ἐσχάτων (Νόμου Πρωτοπαπαδάκη) περιστατο παγιωμένη, μὲ τιμὴν ἐπίσημον τῆς ἀγγλικῆς λίρας περὶ τὰς 100 δρ. Ἡ πρὸς τὰ ἄνω τυχόν ὑψωσις τοῦ συναλλάγματος θὰ ἐπέδρα ἐπιζημίως ἐπὶ τῆς ὅλης μάζης τοῦ καταναλισκόντος κοινού, ἀνευ ἀμέσου κρίσεως, ἐνῶ τοιαντίον ἡ ἀπότομος μείωσις τῆς τιμῆς του — ἡ ὁποία πλέον μετὰ τὸν ἄνω νόμον δὲν φαίνεται προσεχῆς — ἔχει συγχλονιστικὴν ἐπίδρασιν καὶ γεννᾷ βιομηχανικὴν καὶ ἐμπορικὴν κρίσιν. Καὶ καταλήγει ὁ Σ. Λοβέρδος εἰς τὸ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς, ἐθνικῆς καὶ παγκοσμίου οικονομίας, προστατευτικῆς πολιτικῆς ἢ καὶ ἐλευθέρου ἐμπορίου σοφὸν αὐτοῦ συμπέρασμα: Ἡ βελτίωσις τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος θὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν συνομολογηθῇ ἡ εἰρήνη, βαδίση πρὸς ἰσοζύγιον ὁ προϋπολογισμός, ἀρχίσῃ ἐλαττούμενον τὸ κυμαίνον χρέος καὶ εἰσέλθῃ εἰς δραστηρίαν περιόδον ἡ γεωργικὴ καὶ βιομηχανικὴ παραγωγὴ καὶ ἐμπορικὴ κίνησις. Ἡ βελτίωσις διὰ τοῦτο δὲν εἶναι οὔτε ἀπότομος, οὔτε ἄμεσον ἀποτέλεσμα μεμονωμένης ἐνεργείας, ἀλλὰ βαθμιαία συνέπεια ὕγιονς οικονομικῆς πολιτικῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν πρέπει διὰ κοινῆς προσπαθείας καὶ κατὰ βαθμοὺς νὰ σπεύσωμεν.

Λαμβάνων εἴτα ὁ Σ. Λοβέρδος τὸν μέσον ὄρον τῶν τελευταίων ἐτῶν ὡς πρὸς τὰ ποσά, διὰ τὰς τιμὰς δέ, τὰς τοῦ λήξαντος ἔτους 1921, εὐρίσκει εἰς τὴν κίνησιν τοῦ συναλλάγματος, πάντως κατὰ προσέγγισιν, ἔλλειμμα περὶ τὰ 3 1)2 ἑκατομμύρια λιρῶν ἀγγλικῶν. Ὑπολογίζεται δηλαδὴ ἡ μὲν ἐξαγωγὴ συναλλάγματος, διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἐμπορευμάτων, δι' ὑποχρεώσεως δημοσίου χρέους κλπ. εἰς 16.130.000 λίρας στερλίνας, ἡ δὲ εἰσαγωγὴ συναλλάγματος δι' ἐξαγωγῆς ἐμπορευμάτων, διὰ τῆς ναυτιλίας, περιηγητῶν κλπ. εἰς 12.600.000 λίρας στερλίνας.

Καὶ σημειώνονται εἴτα αἱ τιμαὶ τῶν ἐξωτερικῶν συναλλαγματῶν τὰ ὁποῖα ἐπαρουσίασαν σημαντικὰς ἀνατιμήσεις κατὰ τὸ 1921 εἰς τὴν χρηματογορὰν τοῦ Λονδίνου, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1920 ὡς ἑξῆς:

	Ἴσοτιμία	31 Δ(βρίου) 1920	31 Δ(βρίου) 1921
Νέας Ὑόρκης	4.87	3.54	4.20
Γαλλίας	25.20	59.74	52.37
Ἰταλίας	25.20	101.—	97.—
Γερμανίας	20.41	258.—	778.—
Ἑλλάδος	25.28	48.—	99.—
Ρουμανίας	25.20	260.—	450.—
Ἀυστρίας	24.02	1500.—	11000.—
Σερβίας	25.20	127.—	272.—
Βουλγαρίας	25.20	277.—	590.—

Τὴν δημοσίαν οἰκονομίαν δὲν εὐρίσκει ὁ Σ. Λοβέρδος καθόλου ῥόδιον. Οὔτε τὸ δημόσιον χρέος, οὔτε αἱ ἀποδόσεις τῶν φόρων, οὔτε τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ, τέλος οὔτε ἡ διοικητικὴ ὑπηρεσία τούτων παρέχουσιν εὐόμοινα σημεῖα. Σημαίνων δὲ τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου καλεῖ ἡμᾶς πάντας «*ὑπὸ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως εἰς πολιτικὴν, κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἀλληλεγγύην*». Εἰς τὰς λέξεις ταύτας διαφέρεται ἀληθῶς ἢ μετριοπαθῆς, ἀνωτέρα καὶ προδρομικὴ φύσις τοῦ Σ. Λοβέρδου.

Με δύο λέξεις ὄφειλε νὰ μνημονεύσῃ τις καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Γενικῆς Τραπεζῆς, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁποίων ἔχομεν τὴν λαμπρὰν αὐτὴν οἰκονομικὴν ἐκθεσίαν. Αὕτη παρὰ τὰς δυσμενεῖς περιστάσεις καὶ τὴν ἐφηβικὴν αὐτῆς ἡλικίαν, ἐπαρουσίασεν ἀξίαν λόγον ἀνάπτυξιν διπλάσιαιάσα περιήτου τὸ ἐνεργητικόν της.

Με ὀλίγας λέξεις, τὸ ἔτος 1921 γενικῶς διήλθε, παρὰ τὴν ἀπότομον ἔμφωσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος, με ὁμαλὴν ὁποσδήποτε λειτουργίαν τοῦ ὅλου οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ με βαθμιαίαν χαλάρωσιν τῆς κινήσεως αὐτοῦ, ἐντονώτερον ἐκδηλουμένην πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἔτους.

Διὰ τὴν ἀνωτέρω γενικὴν καὶ περιεκτικὴν ἐπισκόπησιν τῆς οἰκονομικῆς μας καταστάσεως εἴμεθα λίαν εὐγνώμονες πρὸς τὸν Σ. Λοβέρδον. Ἀφ' ὑψηλῆς σκοπιᾶς ἐφορῶν τὴν ὅλην οἰκονομικὴν κίνησιν τῆς χώρας, διευθύνει ἐπιτυχῶς τὸ ἴδρυμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον, με τὰς ἀσφαλεῖς βάσεις του, εἶναι προωρισμένον νὰ διοργανώσῃ σὺν τῷ χρόνῳ πληθὺν «*θυγατέρων*» ἐταιρειῶν, νὰ ἠγηθῇ ἐν πολλοῖς τοῦ οἰκονομικοῦ βίου καὶ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν νέαν ἐκείνην ἀλληλεξάρτησιν τῶν ἐπιχειρήσεων, τὴν ὁποίαν ἡ νεωτέρα πιστωτικὴ καὶ μεταπολεμικὴ οἰκονομία ἀπαιτεῖ.

Ἔτσι καὶ ὁ Σ. Λοβέρδος συνενώνει εἰς ἀπαράμιλλον σύνθεσιν (βλ. Ἀρχεῖον τόμ. Α' σελ. 224) τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πρακτικὴν. Ὁ μελετῶν τὴν ἐν τῷ τεύχει τούτῳ δημοσιευμένην πραγματείαν τοῦ «*Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη καὶ Σοσιαλισμός*» διακινῶσκει τὴν φωτεινὴν θεωρητικὴν κατάρτισιν τοῦ συγγραφέως τῆς εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην, ὃ διερχόμενος τὸν ἀνω ἀπολογισμὸν, τὴν ἐμπνευσμένην τραπεζιτικὴν διάνοιαν.

Καὶ εἶναι ἀληθῶς τὸ κορυφωμα τῆς γνώσεως ἢ κατοχῆ καὶ τῶν δύο τούτων πεδίων. Οὗτω μόνον δύναται τις νὰ ἠγεμονεύσῃ τοῦ σχετικοῦ κλάδου καὶ νὰ προαγάγῃ αὐτὸν ἐν τε τῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ πρακτικῇ, συμπληρῶν τὴν μὲν διὰ τῆς δὲ ἐκ τῶν ἀνεξαντήτων ταμείων των, ἐπαληθεύων τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐπιστήμης διὰ τῶν δεδομένων τῆς πρακτικῆς καὶ τὰν ἀπαλιν.

Δ. Καλιτσονάκης.

1. *Ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν.* (Ἐκδοσις Γραφείου τύπου Ὑπουργεῖου Ἐξωτερικῶν) I—II Ἐν Ἀθήναις 1921]22.
2. *Σβολοπούλου Δ. : Ἡ Θράκη ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν.* Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1922.
3. *Αἰλιανοῦ Μιχ. : Τὸ Ἔργον τῆς Ἑλληνικῆς Περιθάλψεως.* (Ἐκδοσις Γραφείου τύπου Ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν) Ἐν Ἀθήναις 1921.
4. *Sotan D. : Ἡ Ἑλληνικὴ συμβολὴ εἰς τὸν συμμαχικὸν ἀγῶνα.* Ἐν Ἀθήναις 1922.
5. *Ἀνθελληνικοὶ διωγμοὶ ἐν Τουρκίᾳ 1908 — 1921.* (Ἐκδοσις Γραφείου τύπου Ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν) Ἐν Ἀθήναις 1921.

Τὰ ἀνωτέρω ἔργα καὶ ἀρκετὰ ἄλλα μικρότερα (Κ. Μισαηλίδου, Ἐν Βιθυνίᾳ. Διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου. 1922. Γε. Εὐσταθιάδου, Οἱ σύμμαχοι, ἢ Ἑλλάς

καὶ ἡ Ἀνατολικὴ κρίσις. 1922. Ἡ Ἑλληνικὴ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἐστρατεία κατὰ τὸ 1921. Τηλεγραφήματα. 1921 κλπ.) ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Γραφείου τοῦ Τύπου τοῦ Ὑπουργεῖου τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς τε τὴν ἑλληνικὴν, γαλλικὴν καὶ ἀγγλικὴν γλῶσσαν (πλὴν τοῦ ἑκδοθέντος μόνον εἰς τὴν ἑλληνικὴν) καὶ ἐκυκλοφόρησαν εἰς ἀρκετὰ εὐρὺ κύκλον ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὸ ἐξωτερικόν Ὁ σκοπὸς των εἶναι προφανής. Προσπαθοῦσι νὰ καταδείξωσιν εἰς τὸν πολιτισμένον κόσμον τὴν τε εἰς ἀνθρωπισμὸν, αἷμα, χροῖμα κλπ. συμβολὴν τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ὑποθέσει τῶν συμμάχων εἰς τὴν ἐγγὺς Ἀνατολήν, ἀλλὰ καὶ τὴν μελετωμένην κατάφωρον ἀδικίαν τῶν συμμάχων τούτων πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, τοῦ ὁποίου οἱ αἱματηροὶ καὶ οἰκονομικῶς ἐξαντλητικοὶ ἀγῶνες εἰς τὰ Μικρασιατικὰ πεδία ἐξακολουθοῦσιν εἰσεῖναι, ἐνῶ ὁ ἀγὼν δι' ὅλους τοὺς Συμμάχους ἔληξεν. Ἀμερολήπτως, πειστικῶς καὶ σαφῶς ἐκτίθενται τὰ γεγονότα ταῦτα παρ' ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν καὶ συγκινοῦσι πράγματι διὰ τῶν περιγραφῶν των πάντας ἐκείνους, τῶν ὁποίων δὲν κατεπνίγησαν ἐντελῶς ἀκόμη τὰ αἰσθήματα τῆς δικαιοσύνης, τῆς φιλανθρωπίας, τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ὑπὸ τῶν ἀμειλικτῶν ὑλικῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων, τὰ ὁποῖα κυριαρχοῦσι σήμερον τῆς κεφαλαιοκρατικῆς ἐποχῆς μας.

1. Εἰς τὰ τεύχη ταῦτα ἐξιστοροῦνται : α' ἡ μέριμνα τῆς ἑλληνικῆς διοικήσεως Σμύρνης διὰ τὸν μουσουλμανικὸν πληθυσμὸν. Διειρηθῆσαν δηλαδὴ καὶ μισθοδοτοῦνται ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς διοικήσεως Σμύρνης οἱ ἱεροδῖκαι, οἱ μουφτήδες, οἱ ὑπάλληλοι τῶν ὄργανικῶν ταμείων, πάντες οἱ εἰς τὴν μουσουλμανικὴν ἐκπαίδευσιν ἀνήκοντες, ἐτέθησαν δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἑλληνικῆς διοικήσεως, διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν των καὶ αἱ βακουφικαὶ ὑπηρεσίαι. β' Προήχθη ἡ δημοσία ὑγεία, ὡς καὶ διὰ συγκριτικῶν ἀριθμητικῶν πινάκων καταφαίνεται τοῦτο, διὰ τῆς καταπολεμήσεως τῆς ἐλονοσίας, τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων, τῆς πανόλους, εὐλογίας, τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου. Ἰδρύθη εἰδικὸν ἱατρεῖον μουσουλμάνων προσφύγων εἰς τὸ ὁποῖον εἰς ἐπιτάμηνον διάστημα, κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ Τούρκου διευθυντοῦ του, ἐνοσηλεύθησαν 3556 ἀσθενεῖς. Ἰδρύθησαν πρὸς τούτους δημόσιον λυσαϊατρεῖον, πολυκλινικὴ τῶν παιδῶν καὶ ὑγιεινολογικὸν ἰνστιτούτον, τὸ ὁποῖον θέλει ἀποτελέσει τμημα τοῦ ἐτοιμοῦ καθ' ὅλα, τὸ τε διδακτικὸν προσωπικὸν καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ μέσα, Πανεπιστημίου Σμύρνης. γ' Ἐπροστατεύθησαν τὰ συμφέροντα τῶν ὑπάρχοντων τῶν μεγάλων δυνάμεων, ἐν ἐπιγνώσει ὅτι οὗτοι συντελοῦν σπουδαίως εἰς τὴν οἰκονομικὴν προαγωγὴν τοῦ τόπου μας, οὕτως ὥστε νὰ ἀναφέρωνται πολλὰ εὐχαριστήρια ἔγγραφα τῶν προΐσταμένων κλπ. τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ μονοπωλείου καπνῶν, τοῦ δημοσίου ὀθωμανικοῦ χρέους κλπ. δ' Ἡ ἑλληνικὴ διοίκησις Σμύρνης ἀντιμετώπισε μετὰ τῆς πατριωτικῆς στοργῆς τὴν περιθάλαψιν τῶν καταφυγόντων εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατεχομένην ζώνην προσφύγων διαφόρων ἐθνοτήτων (Ἑλλήνων, Τούρκων, Ἀρμενίων, Κιρκασίων, Ἰσραηλιτῶν κλπ.). ε' Ὁργανώθη καὶ ἔδρασε παρὰ τὰς λίαν δυσχερεῖς συνθήκας ἡ ἀστυνομία καὶ ἡ χωροφυλακὴ, οὕτως ὥστε νὰ περιορισθῇ σπουδαίως τὸ ἐγκλημα ὡς καὶ διὰ στατιστικῶν πινάκων ἀποδεικνύεται τοῦτο. στ' Ἡ ἑλληνικὴ διοίκησις Σμύρνης λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰς τοπικὰς ἀνάγκας ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 7βρίου 1920 νὰ παρασκευάζῃ τὴν ἰδρυσὴν Πανεπιστημίου Σμύρνης περιλαμβάνοντος νῦν ὑγιεινολογικὸν ἰνστιτούτον, Ἀνωτέραν γεωπονικὴν σχολὴν, Ἀνωτέραν σχολὴν γλωσσῶν, καὶ Σχολὴν φυσικῶν καὶ μηχανικῶν σπουδῶν. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο εἶναι προωρισμένον σὺν τῷ χρόνῳ νὰ περιλάβῃ εἰς τοὺς κόλπους του καὶ τὴν λοιπὴν ἀνθρωπίνην διανόησιν, ὥστε νὰ καταστῇ ὁ μέγας φωτοδότης ἐν τῇ ἐγγὺς Ἀνα-

τολή. Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον προσηγήθη καὶ βιβλιοθήκη πλουτισθεῖσα ἤδη διὰ τῆς ἀγορᾶς πολλῶν χιλιάδων τόμων ἢ ὅποια σὺν τῷ χρόνῳ θέλει ἐξελιχθῆ εἰς δημοσίαν. ζ' Ἡ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία διτηρήθη καὶ περιεφρουρήθησαν τὰ συμφέροντα ξένων ἐταιρειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκουν διάφορα δίκτυα εὐρισκόμενα ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατεχομένου ἐδάφους. Τὰ δικαιώματα τοῦ προσωπικοῦ τῶν σιδηροδρόμων, ἀποτελουμένου ἐκ Τούρκων, Ἀρμενίων καὶ Ἑλλήνων, παρέμειναν ἀθικτα. Ἡ ἐπανάληψις τῆς σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας ἀνεξωπύρηνεν τὴν οικονομικὴν ζωὴν εἰς τὴν μικρασιατικὴν ἐνδόχωρον. η' Καὶ δὲν ἐφρόντισε μόνον ἡ ἑλληνικὴ διοίκησις διὰ τὰς ἀμέσους ἀνάγκας τῆς μικρασιατικῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευνᾶν ὑπεβοήθησεν. Οὕτως ἐνηργήθησαν ἀνασκαφαὶ εἰς Κλαζομενάς, Ἐφεσον, Νύσαν, ἀδεία δὲ τῆς Ἑλληνικῆς διοικήσεως Σμύρνης ἐπανελήφθησαν καὶ αἱ ἐργασίαι τῶν ἀνασκαφῶν ξένων ἀρχαιολογικῶν σχολῶν.

2. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τὸ ὁποῖον φέρει ὡς ἔμβλημα Motto τοῦ R. Poincaré «Les traités signés il faudra qu'ils soient totalement appliqués» μᾶς ζωγραφίζει ὁ Σβολόπουλος τὴν κατάστασιν τῆς Θράκης ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν διοίκησιν, συγκριτικῶς πρὸς τὴν προτέραν ὄψιν τῆς χώρας, τὴν ὅποιαν καὶ τὸ τε εἶχεν ἐπισκεφθῆ. Τὴν ἀποκαρδιωτικὴν ὀλοκληρωτικὴν κατάστασιν τῆς Θράκης τότε, τὰς ἐρειπωμένας πόλεις, τὰς ἐγκαταλειμμένας οἰκίας, τὴν ἄλλειψιν ἀσφαλείας, διοικήσεως δικαιοσύνης, ἐθνικῆς οικονομίας κλπ. παρουσιάζει παραστατικῶς διὰ συντόμων περιγραφῶν καὶ παραθέσεως φωτόγραφιῶν εἰς ἡμᾶς τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὸ πρῶτον τμήμα του, ἐνῶ εἰς τὸ δεύτερον καθ' ὅμοιον τρόπον ἀναπαρίσταται ἡ σημερινὴ ἐξέλιξις. Πῶς δηλαδὴ ἀπὸ τὸ χάος ἐκεῖνο ὠργανώθησαν διοικήσις, δικαιοσύνη, περιθάλψις, ἀποικισμὸς καὶ μὲ μίαν λέξιν ἀνοικοδόμησις τῆς χώρας. Εἰς τὸ τρίτον τμήμα τοῦ ἔργου ἀναγράφονται ὁμολογίαι διαφόρων προσωπικοτήτων τοῦ René Puaux, τοῦ Magrini, τοῦ Ferriman, τοῦ Βυλῆ Ἀδριανουπόλεως κλπ. περὶ τῶν βουλγαρικῶν ἀγριοτήτων καὶ εἰς τὸ τέταρτον παρουσιάζονται ἐπίσημα κείμενα ἀνταλλαγῆς βουλγαρικῶν καὶ τουρκικῶν πληθυσμῶν κλπ., πρὸς ἀντίκρουσιν βουλγαρικῶν ψευδολογιῶν περὶ ἐκδιώξεως δῆθεν Βουλγάρων τῆς Θράκης ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ καθεστώτος, καθὼς καὶ ἐπιστολὴ τοῦ 1918 Τούρκων βουλευτῶν Θράκης, ἐν τῇ βουλγαρικῇ βουλῇ, πρὸς τὸν στρατηγὸν D'Esperey, δι' ἧς ἐξαιτοῦνται ὅτι «εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα συμμετεῖχον (μετὰ τῶν Συμμαχικῶν) τῆς καταλήψεως τῆς Θράκης. . . . διότι οἱ Ἕλληνες ἐδείχθησαν πάντοτε φιλελεύθεροι ἀέναντι ἡμῶν κλπ.»

Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκδοθὲν καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ ἀγγλικὴν γλῶσσαν συνιστᾶται εἰς πάντας τοὺς θέλοντας νὰ λάβωσιν εἰκόνα τῆς ἐν Θράκῃ καταστάσεως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, δύναται τις δὲ νὰ εἴπῃ ὅτι ἐκκληροῖ ἄρκετὰ ἐπιτυχῶς τὸν δι' ὃν προώρισται σκοπὸν.

3. Ὁ ὀγκώδης οὗτος τόμος ἐκ 556 σελίδων μεγάλου δου πραγματεύεται εἰς δύο μέρη τὸ ἔργον τῆς περιθάλψεως, ἣν παρέσχεν καὶ παρέχει ἡ Ἑλλὰς εἰς τοὺς πάσης κλήσεως πρόσφυγας, οἱ ὅποιοι κατέφυγον εἰς τὰ ἐδάφη τῆς ἡδὴ ἀπὸ τοῦ 1912, καὶ τὸ ἔργον τῆς περιθάλψεως τῶν οικογενειῶν τῶν ἐφέδρων καὶ τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου.

Διὰ λεπτομερῶν πινάκων, τῶν ὁποίων ἡ μεθοδικότερα κατὰ τάξιν θὰ διηκολύνεν ἴσως περισσότερον τὴν χρῆσιν τοῦ ἔργου, ὑπολογίζονται οἱ μετατοπισθέντες μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους καὶ κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἐκ τῆς Θράκης, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῶν περιφερειῶν τοῦ Πόντου, τῆς Ρωσσίας, ἀπὸ

τὴν Σερβίαν, Βουλγαρίαν καὶ εἰς ποὺ ἄλλοθι, μετὰ τὴν προσθαφαίρεσιν τῶν γεννηθέντων καὶ θανόντων εἰς 829.350. Ὡς νὰ μὴ ἦρκει δὲ ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἡ Ἑλλὰς περιέθαλψε καὶ περὶ τὰς ὑπερτριάκοντα χιλιάδας ὀπλιτῶν Ρώσων τῆς στρατιᾶς τοῦ Βράγγελ ἐν Καλλιπόλει. Εἰς τὸ ἑκατομύριον σχεδὸν τοῦτο τῶν προσφύγων παρέσχε τὸ κράτος πᾶσαν ἀνθρωπίνην δυνατὴν ὑλικὴν περίθαλψιν καὶ ἠθικὴν τόνωσιν, ἀνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως ἐθνικότητος, γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἐξαφθάμως μαρτυρεῖ τὴν ἀνθρωπιστικὴν καὶ ἐκπολιτικὴν ἀποστολὴν τὴν ὁποίαν ἀπεκδέχεται ἡ ἐγγὺς ἀνατολὴ ἀπὸ τὸ ἔθνος μᾶς.

Ὡς πρὸς τὸ ἀριθμητικὸν ποσὸν τῆς βοήθειας τὴν ὁποίαν παρέσχε τὸ Κράτος εἰς τοὺς ἀναπήρους καὶ ἀνικάνους τοῦ πολέμου, εἰς τὰς χήρας, τὰ ὄρφανὰ κλπ. τῶν ὑπὲρ πατρίδος φονευθέντων, τοῦτο ἀνέχεται, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ 1916 μέχρι τέλους 1920, εἰς 6.862.175 δραχμάς.

Τὸ ἔργον τοῦτο δὲν ἐξεδόθη, καθόσον γνωρίζω, εἰς ξένην γλῶσσαν, θὰ ἀντικαθίστα δὲ ἴσως σκοπιμώτερον ἢ εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν σύνοψις παρομοίου ἔργου τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου ἐκδοθέντος ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ Σίμου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ περιθάλψις τῶν προσφύγων 1917—1920». Οὕτως θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἡ περὶ τὰ οικονομικὰ ἐπιστημονικὴ ἐντρίβεια τοῦ κ. Μ. Αἰλιανοῦ ἐπισημειώστερον διὰ τὴν ἐθνικὴν οικονομικὴν ἐντρίβεια τοῦ κ. Μ. Αἰλιανοῦ ἐπισημειώστερον περὶ τὰ τοιαῦτα ἐν Ἑλλάδι, καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν θὰ ἐγένετο περισσότερο γνωστὴ ἡ ὑπηρεσία αὕτη τῆς Ἑλλάδος πρὸς τοὺς πρόσφυγας τούτους.

Καὶ μίαν εἰσέτι παρατήρησιν θὰ εἶχον: ἐνῶ μετὰ τῶν βοηθημάτων τοῦ ἔργου τούτου ἀναφέρονται ἡ «Φιλοσοφία τοῦ Πνεύματος» τοῦ Ἐγγέλου καὶ ἡ «Ἀνθρωπολογία» τοῦ Καντίου καὶ τὰ «Ἠθικά» τοῦ Σπινόζα, διὰ τινος ῥήσεως αἰτινες λαμβάνονται ἐξ αὐτῶν, τὸ ἄνω ἐπὶ Σίμου ἐκδοθὲν ἔργον, περιέχον τοῦτ' αὐτὸ τὴν ἴδιαν ὕλην κλπ. οὐδαμῶς μνημονεύεται, καὶ ὀρθῶς ἴσως, διότι θὰ διημισηθῆται τότε τὴν σκοπιμότητα τῆς ὑπάρξεως τοῦ δευτέρου ὁμοίου του.

4. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο πλὴν τῶν ἀναγνωριστικῶν ἐγγράφων περὶ τῶν σπουδαίων υπηρεσιῶν τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν συμμαχικὴν ὑπόθεσιν, ἐγγράφων τῶν στρατηγῶν d'Esperey, τοῦ Miln, τοῦ Mombelli, τοῦ Bozevich, τοῦ D'Enselm καθὼς καὶ ἐπισήμων πολιτικῶν, ὁμιλοῦσι πρὸ παντός οἱ ἀριθμοί.

Κατ' αὐτοὺς εἰς τὴν Μακεδονίαν, Ρωσίαν, Μικρασίαν, εἰς τὸ δυτικὸν μέτωπον εἶχον μὲχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου (14 Μαρτίου 1922), τὰς ἐξῆς ἀπωλείας: φονευθέντας 15,352, τραυματισθέντας 57,755 ἀποβιώσαντας 38,005. Καὶ ἡ αἱματηρὰ αὕτη Ἱστορία τῆς ὁποίας τοὺς καρπούς μᾶς διαμφισβητοῦν νῦν, δὲν ἐτελείωσεν ἀλλὰ συνεχίζεται ἀκόμη. Ἄρα γε τίς νὰ πταίῃ;

5. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο περιλαμβάνει τὰς συνεδρίας τῆς 5. 6. καὶ 8. Ἀπριλίου 1921 τῆς Γ' ἐν Ἀθήναις ἐθνοσυνελεύσεως, καθ' ἃς διεξήχθη ἡ συζήτησις περὶ τῶν ἀνθελληνικῶν διωγμῶν ἐν Τουρκίᾳ. Μεταφρασθὲν εἰς τὴν Γαλλικὴν ἀπὸ τοῦ γραφείου τοῦ τύπου ἐκυκλοφόρησεν εὐρύτατα, ὑπεβοήθησε δὲ οὕτω σπουδαίως τὴν λοιπὴν ἐπίσημον ἐνέργειαν περὶ τῆς ἐν Τουρκίᾳ καταστάσεως. Αἱ ἐν αὐτῇ περιγραφαὶ τῶν ρητόρων καθίστανται πειστικώτεραι, καθόσον πολλοὶ (Κ. Κουρτίδης πληρεξούσιος Ἐβρου, Κ. Φίλανδρος πληρεξούσιος Καλλιπόλεως) ἦσαν μάρτυρες καὶ αὐτόπται τῶν διωγμῶν τούτων, τοὺς ὁποίους οὕτως εἰπεῖν ἀπὸ τοῦτο τὸ Κοράνιον ἐπιβάλλει, γράφον «Σφάξατε τοὺς ἀπίστους, ὅπου καὶ ἂν εὗρητε αὐτούς, αἰχμαλωτίσατέ τους καὶ στήσατε εἰς αὐτούς ἐνέδρας».

Δ. Καλιτσουδάκις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Γρηγορίου Γ.: Ἡ θεωρία τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης. 1922.

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

1. Θεωρία καὶ ἱστορία τῆς Οἰκονομικῆς. Γενικά οἰκονομικά ζητήματα. Ἐγκυκλοπαιδικά.

Γενική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος: Ἀπολογισμὸς τοῦ ἔτους 1921. 1922.

Ἐθνική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος: Ἀπολογισμὸς 1921 (ἔτος 80.) 1922.

Γουναράκη Ν.: Στοιχεῖα Πολιτικῆς Οἰκονομίας. (Ἀνατύπωσις). 1921.

3. Ἐμπόριον. Συγκοινωνία.

Βιομηχ. καὶ Ἐμπορ. Ἐπιμελ. Ἀθηνῶν: Τὸ ζήτημα τῆς αἰσχροκερδείας (ὑπόμνημα). 1922.

Μάτσα Ἀντ. Τὸ κράτος καὶ οἱ σιδηρόδρομοι ἐν Ἑλλάδι. 1922.

5. Χρῆμα. Τράπεζαι. Χρηματιστήρια

Γενική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος: Κατασκευὴ μετὰ τοῦ περὶ ἄνωγύμων Ἐταιρειῶν (2190) νόμου. 1921.

Τράπεζα Πειραιῶς: Ἐκθεσις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου πρὸς τὴν Γεν. Συνέλευσιν τῶν μετόχων. 1922.

Πράτσια Ν. — Μπαγδατοπούλου Χρ.: Μελέτη περὶ τῆς ταχύτητος τῶν παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπεζῆ ἐν ὄψει καταθέσεων. 1921.

6. Ἐργατικὸν ζήτημα. Κοινωνικὴ Πολιτικὴ. Δημοσία ἀντίληψις. Γυναικεῖον ζήτημα. Ζήτημα τῆς κατοικίας.

Δεσύπρη Μ.: Ἡ Γυναίκα καὶ ἡ Κοινωνικὴ πρόνοια. 1922.

Ἰμβριώτη Ρόζ.: Ἡ Ἀθηναία στὸν Ε' καὶ ΣΤ' αἰῶνα. 1922.

Παπαδημητρίου Ἄννας: Κοινωνικὴ καὶ ἱστορικὴ μελέτη περὶ φυσικῶν τέχνων. 1922.

Σκληροῦ Γ.: Τὸ κοινωνικὸ μας ζήτημα. 2. ἔκδ. 1922.

Ὁδύνη Γυναικὸς ἦτοι ἡ τραγωδία τοῦ νόμου 728 τοῦ 1916. 1922

9. Δημοσία οἰκονομικὴ καὶ Οἰκονομία

Ἀνδρεάδου Ἄνδρ.: Πολεμικὴ καὶ μεταπολεμικὴ Δημοσία οἰκονομία. (Ἐκδίδεται ὑπὸ ὀμάδος φοιτητῶν). 1922.

Λύση Βασ.: Μελέτη περὶ τῆς φορολογίας ἐπὶ τῶν καθαρῶν προσόδων. 1922.

10. Στατιστικὴ

Ἐπιμελ. Ἐθνικῆς Οἰκονομίας: Δελτίον κινήσεως τῶν ἀξιών. Νοεμβρίου — Δεκέμβριος 1921. Ἰανουάρ. — Φεβρουάρ. 1922.

Ἐπιμελ. Ἐθνικῆς Οἰκονομίας: Δελτίον στατιστικῆς τιμῶν 1. 2. 3. τριμηνία 1921.

Ἐπιμελ. Ἐθνικῆς Οἰκονομίας: Δελτίον τοῦ εἰδικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος. Ἰανουάριος — Σεπτέμβριος 1921.

III. ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Pascal, Pierre: Τὰ ἠθικὰ ἀποτελέσματα τοῦ Σοβιετικοῦ πολιτεύματος. (Μετάφρασις) Ἀλεξάνδρεια 1921.

IV. ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἑλλήν. Συλλόγου Κοινῶν. Ἐθνῶν: Τὸ μαρτύριον τοῦ Πόντου (Ἀνατύπωσις δελτίου Ε. Σ. Κ. Ε.). 1921.

Θεοκάνη Γ.: Ἡ ἐλευθέρια ἔρευνα ἐν τῇ Ἑγγύς Ἀνατολῇ. 1922.

Ravand A.: Ἰδοῦ, Διατί, Ποτέ!... (Τί μου εἶπον εἰς τὴν Σμύρνην). 1922.

Ρέντη Κ.: Τὸ Βορειοσηπειρωτικὸν μετὰ τὴν 1 Νοεμβρίου 1920. 1922.

Σβολοπούλου Δ.: Ἡ Θράκη ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν διοίκησιν. 1922.

Sotan, A.: Ἡ Ἑλληνικὴ συμβολὴ εἰς τὸν συμμαχικὸν ἀγῶνα. 1922.

Τσουκαλά Δ.: Ἀγόμενοι ἐπὶ τοῦ ἔθνικοῦ ζητήματος ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει (30 Μαρτίου 1921). 1921

Πρακτικὰ τῆς Γ' Ἐθνοσυνελεύσεως: Α'. Ἐν Ἀθήναις 1922.

ΝΟΜΙΚΗ

Κωτούλα Α.: Οἱ νεαροὶ ἐγκληματῆται. Πῶς σωφρονίζονται καὶ πῶς προστατεύονται ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βελγίῳ. 1921.

Σκαλιρῆ Γ.: Ἡ ἐκλογή Πατριάρχου κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν Πολύτευμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου. 1922.

Νόμοι καὶ Διατάγματα: «Ταμείου Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων». Περὶ Παρακαταθηκῶν ἐν τῇ ληψοδοσίᾳ τοῦ Ταμείου Π. καὶ Δ. 1920-1921

Δικονομικὸς κανονισμὸς τοῦ μικτοῦ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ Δικαστηρίου. 1922.

Προσχέδιον νόμου περὶ ἀναζητήσεως τῆς πατρότητος. 1922

VI. ΙΣΤΟΡΙΑ

- Ἀγγελάτου Β. : Ἡ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Ἰερὰ μὴνὴ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου. 1300—1921, 1921.
- Βλαχογιάννη Γ. : Τὰ ἀνέκδοτα τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη. 1922.
- Ζερλέντου Π. : Ἡ μητρόπολις Ἀμυκλῶν καὶ Τριπολιτσᾶς καὶ αἱ ἐπισκοπαὶ Πίσσης κλπ. 1921.
- Καμπούρογλου Δ. : Αἱ παλαιαὶ Ἀθήναι. Α. 1922.
- Κουγέα Σ. : Ἡ ἰδέα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν (ἀνέκδοτον βραβευθὲν εἰς τὸ Κανδηλώρειον διαγώνισμα).
- Λιγνοῦ Α. : Ἀρχεὶα Λαζάρου καὶ Γ. Κουντουριώτου 1821—1832. (Β. 1824). 1921.
- Νομικοῦ Χ. : Χριστιανικὰ κεραμουργήματα τοῦ Ἀρμεν. Πατριάρχ. Ἱεροσολύμων. 1922.
- Χαριτάκη Γ. : Ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς ἐπαναστάσεως. 1921.

VII. ΠΟΙΚΙΛΙΑ

1. Βιβλία.

- Ἀνδρούτσου Χρ. : Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὴν 25 Μαρτίου ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. 1922.
- Βοττιερίδου Ἡλία : Ἡ ἐκστρατεία πέραν τοῦ Σαγγαρίου. 1922.
- Ἐκατονταετηρίδος : Πανελληνίον λεύκωμα. Τόμ. ΣΤ. (Ἐκκλησία—Κληρὸς). 1922.
- Καρδαμάτη Γ. : Τὰ πεπραγμένα πρὸς περιστολὴν τῆς ἐλονοσίας ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1921. 1922.
- Λεβίδου Ν. : Τὰ κατὰ τῆς ἐκκλησίας τολμηθέντα. 1921.
- Πανελληνίου Συλλόγ. Ἀλληλ. κατωτέρων δικαστικ. ὑπαλλ. : Ὑπόμνημα. Ἀθήναι 1922.
- Πανελληνίου Λαϊκοῦ Πολιτικοῦ Συλλόγου : Προγραμματικὰ ἄρθρα καὶ ἀνακοινώσεις. 1922.
- Πειροβίτη Γ. : Μία ἀμερόληπτος φωνὴ ἐν μέσῳ τοῦ σάλου τῶν ἐθνικτῶν παθῶν. 1922.
- Ποπέσκου Θ. : Τὰ αἷτια τῶν διωγμῶν. 1922.
- Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς μεταφράσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἀναφορὰ τῶν Εὐαγγελικῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν. 1922.
- Σκίαση Ἐρρ. Ν. Λιβαδᾶ : Ἐπιστημονικὸς ἔλεγχος. 1922.

- Σκία Α. : Γνώμαι περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. 1921.
- Φλώρου Θ. : Ἡ ἐκπολιτιστικὴ ἀποστολὴ τοῦ Ἑλλήνος φοιτητοῦ. 1922.

2. Περιοδικὰ

- Δελτίον ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Μηνιαῖον.
- Δελτίον τύπου παγκοσμίας σοσιαλιστικῆς κινήσεως. (Ἐκδ. Σοσιαλιστ. Κομμ. Ἑλλάδος). Α. 1922.
- Δελτίον Φιλελευθέρων Ἠνωμ. Πολιτειῶν καὶ Καναδᾶ. Bulletin of the League of the Greek Liberals in America). Νέα Ὑόρκη. Α. 1922.
- Ἐμπορικὸν διαφημιστικὸν δελτίον (Γ. Ρίζος). Α. Ἀθήναι 1922.
- Ἐκκλησιαστικὸς Κήρυξ (Μιχαὴλ Γαλανοῦ). Νέα Ὑόρκη Α. 1922.
- Ἐπιθεώρησις τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. (Οἰκονομόπουλος Χρ.) Ἔτος Α. Ἀθήναι 1922.
- Ἐπιθεώρησις τῶν δύο Κόσμων. Ἀθήναι. Α. 1922.
- Ἐπιθεώρησις Τριμηνιαία τῆς γεωρίας, δασοκομίας καὶ ἐμπορίου τῆς Κύπρου. 1921.
- Νέα Σιών. Ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἔτος ΙΓ' Ἱερουσαλήμ. 1922.
- Ἡ Φωνὴ τοῦ Γεωργοῦ, (Δ. Ἀβράβωγλου). Θεσσαλονίκη Α. 1922.

ΕΚΛΟΓΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΟΔΑΠΗΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΝ

I. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Hertwig, Oskar: Der Staat als Organismus. 1922.

Westphal, Otto: Philosophie der Politik. 1921.

Xavier, Léon: Fichte et son Temps I. 1922.

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

1. Θεωρία και Ιστορία τῆς Οικονομικῆς. Γενικά οικονομικά ζητήματα. Εγκυκλοπαιδικά.

Antoniadès, A.: Le développement économique de la Thrace. 1922.

D' Avenel, G. (Vicomte): Les revenus d'un intellectuel de 1200-1913. 1922.

Caillaux: Où va la France, où va l' Europe. 1922.

Cossa, L.-Graziani, A.: Primi elementi di economia sociale. 1921.

Gide, March, Moret etc: Problèmes actuels de l' économique. (N° special de la Revue de Métaph. et de Moral). 1921.

Handwörterbuch d. Kommunalwissenschaften: (hrsg v. Brix, Lindemann, Most, Preuss, Südekum) 10-11 Lief. 1922.

Keynes, I.-Franck: Nouvelles considérations sur les conséquences de la paix. 1922.

Roscher, W.-Stieda, W.: Économie Industrielle (Traduit par M. Hallier) II. 1921.

Schultze Erust: Die Zerrütung der Weltwirtschaft. 1922.

4. Βιοτεχνία. Βιομηχανία. Μεταλλεία.

Franchet, Ant. et Léon: La Culture générale des Jeunes gens se destinant à l' Industrie. 1921.

5. Χρήμα. Τράπεζαι κλπ.

Decamps, I.: Les Changes étrangers (couronné par l' Acad. des Sciences mor. et polit.). 1922.

Guyot, Uves-Raffalovich, A.: Inflation et Déflation. 1921.

Koch, Arwed: Der Warenkredit der Banken und seine Sicherstellung. 1922.

9. Δημοσία Οικονομική και Οικονομία.

Andréadès A.: La vénalité des offices est elle d' origine Byzantine. 1921.

» Le montant du budget de l' empire Byzantin. 1922.

Mannstaedt, H.: Finanzbedarf und Wirtschaftsleben. 1922.

III. ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Eucken Rudolf: Sozialismus. 1921.

Jaures Jean: Histoire socialiste de la Revulation Française. I La Constituante. (Édition revue p. A. Mathier). 1922.

Kautsky, Karl: Luxemburg, Liebknecht, Leo Jogisches. Ihre Bedeutung für die deutsche Sozialdemokratie. 1921.

Liefmann, Robert: Die Kommunistischen Gemeinden in Nordamerika. 1922.

Luxemburg R. (hrsg v. Levi Paul) Dierussische Revolution. 1921.

Macdonald, I. Ramsay: Le Socialisme et la Société. (Traduit par Louis N. Le Roux). 1922.

Rézanof: La troisième Internationale Communiste. 1922.

Sultan, H.: Gesellschaft und Staat bei Marx und Engels. 1922.

IV. ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Altjar, El.: La Tragicomédie grecque. 1922.

Baumont, M.-Berthelot, M.: L' Allemagne. Lendemain de guerre et de Révolution. 1922.

Bureau de la presse du Minist. d. Aff. Etr.: Les persécutions antigrecques en Turquie de 1908 à 1921. Athènes. 1921.

» » » La Grèce en Asie mineure I-II 1921. 1922.

» » » La Campagne Grecque en Asie Mineure, 1921. Dépêches de Corespondants de la Presse mondiale. Athènes. 1921.

Central Council of Pontus: Black Book. The Tragedy of Pontus 1914-1922. Athens 1922.

Delbrück, Hans: Lydendorffs Selbstporträt 1922.

Efstratiadis, Gr.: Les Alliés, la Crèce, et la crise orientale. 1922.

Gautier, Ch. (Colonel): L. Angleterre et nous. 1922.

Gibbons, Herbert: Venizelos. 1921.

Hashach, W.: Die moderne Demokratie 1921.

Heisenberg, Aug.-Neugriechenland. (Aus Natur und Geisteswelt Bd. 613). 1921.

Ligue Hellénique pour la Société des Nations. Athènes: Le martyre du Pont-Euxin et l'opinion publique internationale. Genève. 1922.

Moschopoulos, N.: La Turquie et l'Entente 1922.

Nicol, E.: Angora et la France, (Une réponse à M. Fr. Bouillon). 1922.

» » Les Alliés et la crise orientale. 1922.

Paillarès, Michel: Le Kémalisme devant les Alliés. 1922.

Savadjian, Léon: Thrace orientale. 1922.

V. ΝΟΜΙΚΗ

Gidel-Barrault: Le traité de Paix avec l'Allemagne et les Intérêts Privés. 1921.

Kotoulas, A.: La protection de l'enfance en Grèce (Extrait de la Revue L'Enfant). 1921.

List, Fr. v. — Schmidt, E.: Lehrbuch des deutschen Strafrechts. 1922.

Schücking, W. - Wehberg, H.: Die Satzung des Völkerbundes (Kommentar). 1921.

VII. ΠΟΙΚΙΛΑ.

1. Βιβλία.

Gorki, Maxim: Die Zerstörung der Persönlichkeit. 1922.

Katsinis, John: English guide. Description of the antiquities of Athens. Athens. 1922.

Maul, Otto: Beiträge zur Morphologie des Peloponnes usw. 1921.

» » Griechisches Mittelmeergebiet. 1922.

Pernot, H.: D'Homère à nos jours (Histoire, écriture, prononciation du grec). 1921.

Scheikevitch, Ant.: Hellas! Hellas! (Souvenirs de Salonique). 1922.

2. Περιοδικά.

Bulletin de la Chambre de Commerce française en Grèce. Deuxième semestre 1921. 1921.

2. Le Réveil Oriental I. Paris. 1921.

1. La Législation Hellénique, (Editeur Chr. Caraghiozi). Salonique II. 1921.